

Otázka: Stát

Předmět: Společenské vědy

Přidal(a): Martas

Vznik a podstata státu, funkce státu, typy státu; demokracie, typy demokracií, státní moc, politické strany, volební systémy)

Stát = forma lidské organizace, která se vyznačuje sdružením obyvatel žijících na určitém území, jež je ohraničeno hranicemi

- jednotný právní celek
- používá Maciaveli od 15. století

Teorie vzniku státu

- 1) náboženská - podmínkou vzniku státu je božský původ
- 2) patriarchální - stát vznikl postupným rozšiřováním rodiny
- 3) mocenská - vláda silnějšího nad slabším
- 4) smluvní - mezi lidmi vznikla smlouva o dohodnutí pravidel, původ moderních států

Funkce státu

A) Vnitřní

- 1) bezpečnostní funkce - vnitřní pořádek státu
- 2) obranná funkce - zajišťuje armáda
- 3) organizačně právní funkce - fungování státních institucí

B) Vnější

- 1) obrana celistvosti území
- 2) spolupráce s ostatními zeměmi
- 3) diplomatické styky s ostatními státy
- 4) naplňování míru

Typy státu - jsou jednotlivé druhy státního zřízení

A) Monarchie - zaručuje dědičnost, doživotní vláda jednoho panovníka

- podle moci panovníka rozdělujeme:

- 1) absolutní - nejvyšší zákonodárce a soudce
- 2) konstituční - omezen pravomocemi dalších státních orgánů

B) Republika - představitelé jsou voleni na základě ústavy, oddělení státní moci (zákonodárná, výkonná, soudní).

- 1) parlamentní - vedoucí postavení parlamentu, kterému je odpovědná vláda
- 2) prezidentská - v čele prezident, který zároveň plní úkoly moc výkonné

Demokracie = je forma politického zřízení, která umožňuje všem plnoprávních občanům účast na správě a řízení státu. Je založena na principu podřízení menšiny většině a uznání svobody a rovnosti občanů.

- 1) Přímá - je založena na přímé účasti občanů při rozhodování o veřejných věcech, referendum (všelidové hlasování), plebiscit (hlasování o změně hranic)
- 2) Nepřímá - občan se účastní politického rozhodování zprostředkovaně, delegováním svého podílu na moci na své zvolené zástupce, kteří naplňují jeho vůli v orgánech státu, regionu nebo obce

Státní moc

- zárukou demokracie, že státní moc nebude zneužita proti občanům, představuje princip oddělení mocí. Moc nemůže být soustředěna v rukou jednoho státního orgánu, který by byl obtížně kontrolovatelný a potenciálně ohrožoval veřejný život a svobodu občanů.

- 1) moc zákonodárná = legislativa - vydávání zákonů → parlament
- 2) moc soudní = jurisdikce - kontroluje dodržování zákonů → soustava soudů
- 3) moc výkonná = exekutiva - vykonává běžnou vládní agendu v rámci platných zákonů → prezident, vláda

Princip brzd a rovnovah -

Politické strany = dobrovolné sdružení občanů za účelem politické účasti

- 1) Členství - české občanství
- starší 18 let
- nesmí být členem jiné politické strany

2) Založení - sídlo, název

- cíle, zásady
- stanovy
- způsob volby stranických orgánů

3) Financování strany - členské příspěvky

- státní příspěvek za výsledky ve volbách
- sponzoři - nesmí být státní firma
- podnikání - pronajímáním prostor, pořádáním kulturních akcí, prodej upomínkových předmětů

4) Funkce - zprostředkovávající

- integrační - spojují zájmy voličů a politické strany
- socializační - lidé se zapojují do politiky
- mobilizační
- rekrutující - politická strana si vychovává své budoucí elity
- ústavní = politicko-organizační - týká se stran podílející se na skládání vlády

5) Druhy -

- podle charakteru členství - a) masové - usilující o to mít největší politickou základnu

b) s omezeným členstvím

- kritérium podle šíře spektra - a) ideologicky úzké - oslovují jen jednu skupinu

b) cath all strany - hledají podporu u všech

- podle ideologie -

a) pravice - usiluje o slabý stát, důraz na svobodnou volbu jednotlivce

b) levice - klade důraz na kolektivismus, stát s více pravomocemi

Politické programy

1) pragmatické - důraz na materiální hodnoty

- málo ideologie, reformy → smazává se rozdíl mezi pravicí a levicí extrémisté
- krátkodobý program - pragmatické, dlouhodobý program - extrémistické strany
- konkrétní potřeby lidí

2) ideologický - opak pragmatické

- pravice nebo levice
- málo se zabírají konkrétními problémy
- plnění programu bez ohledu na realitu - dogmatické
- fundamentalismus

3) negativistický - politika je chápána jako otázka moci

- typické pro autoritativní režimy

6) antipolitický - základem je občanská společnost

- vítěz se nebojí kritizovat poraženého
- na první místo staví morálku a humanitu